

**POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA D.O.O.
POŽAREVAC**

**MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE TRGOVINE, ŠUMARSTVA I
VODOPRIVREDE**

BILTEN

Datum : 14.02.2013.

Uređivački odbor: Grozdić Jovan dipl.ing., Jorgovanka Vlajkovic, dipl.ing., Stanković Stanislava, dipl.ing., Stojanović Aleksandar, dipl.ing., Božanić Monika dipl.ing., Jovanović Zvezdana dipl.ing., Vujčić Nenad dipl.ing., Ana Đorđević dipl. ing. i Jovica Jurišić, dipl.ing.

Štetni insekti zelene salate

Veliki broj insekata napada zelenu salatu, međutim važno je naglasiti da je ovo biljka koja ima kratku vegetaciju i da se u ishrani koriste listovi. S obzirom na ove okolnosti kod upotrebe insekticida važno je strogo pridržavati se uputstva za primenu. Suzbijanje štetočina

vršiti samo ako premašuju prag štetnosti.

Za preporuku je i delimično tretiranje, tj. samo delovi gde su primećeni insekti.

Na salati se najčešće javljaju lisne vaši. Kao simptom pojave lisnih vašiju na zelenoj salati jeste kovrdžanje listova, glavica menja boju i zaostaje u porastu. Pored toga što direktno nanose štetu, lisne vaši su i vektori virusa.

Kolonije lisnih vašiju se uspešno suzbijaju jedino insekticidima.

Božanić Monika, dipl.ing.zaštite bilja

Iskorišćavanje esparzete

Spada u najstarije gajene leguminozne biljke, koja na pojedinim mestima raste i kao divlja. Višegodišnja biljka, seje se u proleće, prve godine daje jedan otkos a kasnije po dva otkosa. Visoke prinose stočne hrane, dobrog kvalitet daje gajenjem na zemljištima sa puno kreča, odnosno plitkim i kamenitim. Građa korenovog sistema je takva da iz dubljih slojeva može da se snabdeva sa vlagom. Seje se semenom u mahunama (jednosemeni plod) a za setvu jednog hektara potrebno je 100-150 kg semena u zavisnosti od plodnosti zemljišta (manja količina naplodnom zemljištu). Odlično podnosi iskorišćavanje ispašom i

košenjem, a može obezbediti 35-45 t/ha sveže zelene mase ili 8-12 t/ha sena sa 16-18% sirovih proteina i dosta mineralnih materija i karotina. Za proizvodnju sena je najbolja u smeši sa travama jer se lakše čuva lišće u procesu sušenja.

Seje se semenom u mahunama (jednosemeni plod) a za setvu jednog hektara potrebno je 100-150 kg semena u zavisnosti od plodnosti zemljišta (manja količina na plodnom zemljištu).

Pogodna je za ispašu konja, krava muzara i ovaca jer u svakom narednom otkosu povećava učešće lišća u prinosu od 34% u prvom, 50-60% u drugom, do 95% u trećem otkosu.

Za proizvodnju semena se koristi prvi, ređe drugi otkos i postiže prinos 800-1200 t/ha. Izraženo je podrastanje pa je poželjna defolijacija pred žetvu semena.

Spada u red prvoklasnih medonosnih biljaka jer može da da po dve medonosne paše, i na područjima gdje je dovoljno ima može dati i do 15-20 kg prvoklasnog meda, po pčelinjem društvu. Med je tamnožute boje, prijatnog ukusa i mirisa, podoban za zimovanje pčela i rani razvoj.

Vlajkovac Jorgovanka, dipl. ing.

Izvor magnezijuma i njegov značaj za ljudski organizam

Magnezijum je četvrti po zastupljenosti mineral u ljudskom organizmu, a oko 50% se nalazi u kostima. Ravnoteža magnezijuma i kalcijuma važna je za zdrave zube i kosti, a

takođe smanjuje se opasnost od osteoporoze. Značaj magnezijuma je u tome što je neophodan za stvaranje ne samo koštane mase, već i stvaranje krvi, očuvanje nervnog, kardiovaskularnog sistema i mišića.

Ukoliko se javi manjak ovog minerala u organizmu dolazi do poremećaja sna, nepravilnog srčanog ritma, sindroma nemirnih nogu, dekoncentracije, napetosti i migrena. Magnezijum poznat još kao antistres mineral, pozitivno utiče na psihofizičko stanje organizma, opuštajući mišiće i nerve. Višak magnezijuma se lako izlučuje iz organizma, tako da je nemoguće izazvati trovanje ovim mineralom.

Ishrana bogata magnezijumom smanjuje rizik od stvaranja kamena u žuči, a poznato je da na nedostatak ovog minerala ukazuju grčevi u želucu i lenjost creva, jer ima važnu ulogu u procesu varenja hrane.

Namirnice bogate magnezijumom su : riba, zeleno lisnato povrće (kelj, brokoli, spanać), meso, integralni hleb i integralni pirinač, morska so, kukuruz, jezgrasto voće (bademi, orasi, lešnici), smokve, kajsije, soja i banane. Na osnovu ovoga zaključuje se da je dovoljno imati raznovrsnu ishranu kako bi se unele potrebne količine ovog minerala u organizam. Dnevne potrebe su oko 6mg (miligrama) po 1 kg (kilogramu) telesne težine.

Dorđević Ana, dipl.ing. prehrambene tehnologije

Peronospora destructor – plamenjača luka (u plasteničkoj proizvodnji)

Plamenjača luka je rasprostranjena širom sveta i može izazvati ekonomski velike štete i biti destruktivna bolest.

Gubici mogu biti i do 70%. Postoje sistemski i lokalni simptomi koje izaziva plamenjača luka. Sistemski zaražene biljke su zakržljale i lišće biva svetlo zelene boje, i na listovima su prisutni sporonosni organi gljive. Zaraženo lišće vene i na kraju sasvim izumire. Plamenjača se vrlo brzo širi pa sav usev izgleda kao ošuren.

Optimalna temperatura za pojavljivanje plamenjče jeste 10-13 stepeni i prisutnost vlažnosti na površini lista. Infekcija se ostvaruje kroz tri sata.

Za suzbijanje plamenjače luka treba provetravati zaštićene prostore i ne dozvoliti da se stvore uslovi za pojavu plamenjače. U uslovima povoljnim za ostvarivanje infekcije treba koristiti fungicide. Uz primenu fungicida treba dodati i okvašivač radi boljeg rijanjanja i delovanja fungicida.

Od fungicida treba koristiti: Signum, Ortiva opti, Folio gold i dr.

Jovica Jurišić dipl.ing

Treba li se udruživati

Tridesetih godina pojavljuju se restorani brze hrane koji se nazivaju „Drajv In,,. Braća MekDonald imali su veoma uspešan „Drajv In,, ali su uprkos tome odlučili da smanje troškove i sve pojednostave. Otpustili su kelnerice, otarasili se većine stvari na meniju i obučili radnika da radi samo jednu stvar. Kad imate takvog rednika možete da ga malo platite a i lako ga zamenite. Bila je to jeftina hrana, dobrog ukusa i ovakav tip Me kDonald restorana doživeo je veliki uspeh.

Danas je MekDonalds najveću kupac mlevene govedine u SAD i oni žele da njihove pljeskavice svuda imaju potpuno isti ukus. Samim tim oni menjaju način na koji se proizvodi mlevena govedina. MekDonalds je najveći kupac krompira i jedan od najvećih kupaca svinjetine, piletine, paradajza, zelene salate pa čak i jabuka.

Ovakvi lanci žele velike dobavljače i sada šaćica kompanija kontroliše ceo sistem proizvodnje hrane. Tokom sedamdesetih godina pet najvećih proizvođača govedine kontrolisalo je 25% tržišta, dok danas 4 najvećih kompanija kontroliše više od 80% tržišta. Ista stvar se može reći i za tržište svinjetine.

Tyson (Tajson) na primer je najveća kompanija za proizvodnju mesa u svetu.

Nenad Vujčić dipl.ing.

Centrala: (012)553-131 ;Fax:553-133; e-mail:[pssstig @open.telekom.rs](mailto:pssstig@open.telekom.rs)